

אלו מציאות פרק שני בבא מציעא

לא

עין משפט
נר מצוה

אסרטיא. דרך כנוסה לרבים: ששופטין וצא"ן. לשדה חצירי:
אמר רבא לכל אבידה ב'. מילתא באפייה נפשיה היא דאמר רבא
בני מדרשא: מאי למימרא. ומיפוק ליה משום עומרין שיטן ככלל
אבידה דדמו לפרטא דשה ושלמה ולמה לי לכל לרצוניה: רועה
בדרך. איכא תרתי למעלותא חדא
דרועה ועוד דאפילו רבא לא מסתקבא.
למה צין הכרמים איכא תרתי
לגרעותא חדא דלמה ועוד דכרמים
מסקבי לה. למה בדרך איכא חדא
לגרעותא דלמה ומתקלקלת צריגתה
אי נמי תלך למרחקים. רועה צין
הכרמים חדא לגרעותא דזימנין
דמסתקבא: והא צא"ן גופה כו'.
מפרש ואזיל לה: **באבידה קרקע.**
וחייב להחזיק משום הפסד כרמים:
לגנוסו ולחורבנו מנין. דהויא השדה
ופטור: **דעם צעלי.** לומר לו שמור
פרתך שהחורמה לגינתך שמאלתיה
אוצרת: **הכל צריך דעם צעלי.** גנג
גולן וד' שומרים שהשיעו צריכין
להודיעו ואם לא הודיעו ומתה או
נגנבה חייבים באחריות דכיון דידע
שחלדה ולא ידע שהושגה לא מזהר
בה ולא מאליה: **שלת.** לגבי שלוח
הקן: **פרטי זמני.** ואכן תנינן שלחה
וחזרה שלחה וחזרה אפי' ארבע וד'
פעמים חייב: **לדבר הפרוט.** שאין
צריך לפרט אלא לאוכלה: **לדבר**
מזה מנין. היה צריך לטער צו
את המלוצע מנין שאסור באם על
הבנים ת"ל תשלח: **עוז סעוז.**
פריקה: **הקס חקים.** טעניה: **חסרון**
כיס. שהצדקה מתקלקלת: **משום**
דנשכר. שנותנין לו שכר. דאיכא
למ"ד לקמן (דף נג). טעניה נשכר
פריקה בחנם: **לא מסיימי קראי.** הי
משמע טעניה והי משמע פריקה ואי
כתב חדא הוה אמינא לפריקה אתא
אלא טעניה לה: **כתב רחמנא**
צידך לטעניה: למה לי למכתב
השבת אבידה
או הוה לא וליגמר מניה דהא
לערא דמרה. הוה העומד שם ואין
יכול לטעון נכדו וכן לפירוק: **דליטא**
למרה נדה. שיערס הצדקה:
דליטא

תורה אור השלם

1 וכן תעשה להחזיר
וכן תעשה לשלמנו
וכן תעשה לכל אבדת
אדוןך אשר האבד ממנו
ומצאתה לא תובל
להתעלם: דברים כב ג
2 יגיד עליך רעו מקנה
אף על עולו: איוב לו לו
3 שלח תשלח את האם
ואת הבנים תחזק לך
למען ייטב לך ודארכך
דברים כב ז
4 לא תשא את אדוןך
בלבבך הוכח תוכיח את
עמיתך ולא תשא עליו
חטא: ויקרא טו י
5 כי תראה חמור שגאך
רביץ בתוך משאו ודחלך
מעצב לו עוב תעוב עמו:
שמות כב ה
6 לא תראה את
חמור אדוןך או שורו
בגלים בדרך ודחלך
מחם הקם תקם עמו:
דברים כב ד

הגהות הגר"א

[א] גבי ופרה רועה צין
הכרמים צ"ע שהפסד ויהי
כד"ק ופ"י (ועמ"ש רדב"י
נח"מ סי' קכ"א ס"ק ה:)

רבינו חננאל

איסורא. אמר רבא אמר
קרא לכל אבדת אחיך
לרבות אבדת קרקע: קתני
ירשא רועים בדרך אינה
אבדת ארצות בדרך
ורועים בכרמים אבדת
היא. וקתני סיפא אבדת
בכרמים הוה זו אבדה
הא רועים אינה אבדת
קשיא רישא איסורא. ופריה
רבא הכי רצה ופניה
כלפי השדה אבדת היא
וחייב להחזיר. רצה ופניה
כלפי המדינה אינה אבדת.
רועה בדרך ואפי' רועה
בכרמים אינה אבדת
אבל יש בה אבדת
קרקע שאוכלת המורות
ומפסדת הכרם והאי דקתני
רצה בין הכרמים היא
אבדת באבדת גופה
כי בריצה מכין אותה
ומורת הכרם ועושין בה
חבורות וזו פי' מסתקבא
כי סיקוב זה לשון חבורה
הוא. (ה) והא דתניא
רועה בכרמים אינה אבדת
בכרמי כותי' אבדת קרקע
ליכא דהא קרקע כותים
הוא. אבדת גופה ליכא
דהא רועים מעט מעט
והולוכם בניהותא ואין
סיקוב. השב אפי' ק'

(א) ע"י לעל ד' מ' ע"י ד'
דעו גבי הא דלמרי' שם
משום דמסקי ל' למלח.

קורדום בצד גדר. פירשתי לעיל (כה: סד"ה ואם נטל):
למה לי למכתב רחמנא פריקה ב'. אין לפרש למה לי
דכתב כוליה קרא דפריקה או דטעניה דא"כ היכי
קאמר אי אשמועינן טעניה דנשכר הא משמע לקמן (דף נג).
טעניה לא הוה נשכר אלא משום
דנכתב פריקה ועוד דלא שייכא
הך צריכותא אלא לקמן אלא י"ל
למה לי דכתב רחמנא יתורא דמצינן
אין צעלי עמו דפריקה ולמה לי
דכתב בטעניה:

HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

רבי שמעון לא מסיימי קראי.
תימה דלקמן (דף נג). משמע
דקרא דנופלים בדרך לא מסיים
לר"ש דהוי טעניה דטענייהו עלייהו
משמע ואי לא כתב אלא חד הוה
מוקימי ליה דפריקה אלך קרא דריוצן
תחת משאו לא משמע לכ"ע אלא
דפריקה וכשנכתבו שניהם ע"כ גם
לר"ש קרא דנופלים בדרך הוי
בטעניה וא"כ לר"ש לא יכתוב אלא
חד יתורא לאין צעלי עמו דקרא
דנופלים בדרך וי"ל דריוצן תחת
משאו נמי לא מסיים לר"ש דלפטר
למשמע בטעניה דע"י שאין הרבה
בני אדם לטעון מכבוד המשוך על
הצדקה ורוצנת ולקמן לא אכסריך
למימר דלא מסיימי אלא אקרא
דנופלים בדרך והא דפריך לקמן (דף
נג:) והא וחדלת דפריקה הוה דכתיב
לא הוה אלא אליבא דרננן דלר"ש
מלי מהווי בטעניה:

אבדה
הכרמים דהויא אבדה והוא הדין לרצה בדרך א"ל רבא אי יגיד עליו ריעו
ליתני קילתא וכ"ש חמירתא ליתני רצה בדרך דהויא אבדה וכ"ש רצה
בין הכרמים ולתני רועה בין הכרמים דלא הויא אבדה וכ"ש רועה
בדרך אלא אמר רבא רצה ארצה לא קשיא ה"א דאפה לגבי דברא הא
דאפה לגבי מתא רועה ארועה נמי לא קשיא כאן באבדת גופה כאן
באבדת קרקע וכי קתני רועה בדרך לא הויא אבדה הא רועה בין
הכרמים הויא אבדה באבדת קרקע וכי קתני רצה בין הכרמים הויא
אבדה הא רועה בין הכרמים לא הויא אבדה באבדת גופה דרצה בין
הכרמים מ"מסקבא ורועה בין הכרמים לא מסקבא ורועה בין הכרמים נהי
דלא מסקבא תיפוק ליה משום אבדת קרקע וידוכותי ותיפוק ליה משום
אבדת גופה דדלמא קטלו לה באתרא דמתרו והדר קטלי ודלמא אתרו
בה אי אתרו בה ואלא אודהרו בה ודאי אבדה מדעת היא: החזירה
וברחה החזירה וברחה [וכו'] א"ל ההוא מדרבנן לרבא אימא השב
חדא זמנא תשיבם תרי זמני א"ל ה"השב אפי' ק' פעמים משמע (תשיבם
ולחזרתו מנין ת"ל תשיבם מ"ה ה"ד אי דמינמרא פשיטא אי דלא
מינמרא אמאי לעולם דמינמרא והא קמ"ל דלא בעינן דעת בעלים וכדר' אלעזר דאמר י"הכל צריכין
דעת בעלים לחזין מהשבת אבדה שהתורה ריבתה השבות הרבה ³שלח תשלח ו"אימא שלח הדא
זימנא תשלח תרי זמני א"ל שלח אפי' מאה פעמים משמע תשלח אין לי אלא לדבר הרשות י"לדבר
מצוה מנין ת"ל תשלח מ"מ א"ל ההוא מדרבנן לרבא ואימא ⁴הוכח הדא זימנא תוכיח תרי זמני א"ל
הוכח אפי' ק' פעמים משמע תוכיח אין לי אלא הרב לתלמיד תלמיד לרב מנין ת"ל הוכח תוכיח
מ"מ ⁵עוב תעזוב עמו אין לי אלא בעליו עמו מנין ת"ל עוב תעזוב מ"מ ⁶הקם תקים
עמו אין לי אלא בעליו עמו שאין בעליו עמו מנין ת"ל הקם תקים מ"מ ⁷ולמה ליה למכתב פריקה
ולמה ליה למיכתב טעניה צריכי דאי כתב רחמנא פריקה הוה אמינא משום דאיכא צער בעלי
חיים ואיכא חסרון כים אבל טעניה דלאו צער בעלי חיים איכא ולא חסרון כים איכא אימא לא
ואי אשמועינן טעניה משום דבשכר אבל פריקה דבחנום אימא לא צריכא ולר"ש ⁸דאמר אף טעניה
בחנם מאי איכא למימר לר"ש לא מסיימי קראי למה לי למכתב הני תרתי ולמה לי למכתב
אבדה צריכי דאי כתב רחמנא הני תרתי משום דצערא דמרה איתא צערא דידה איתא אבל
אבדה דצערא דמרה איתא וצערא דידה ליתא אימא לא ואי אשמועינן אבדה משום דליתא למרה בהרה

מלי מהווי בטעניה:

אין לי אלא לביתו
השב השנה מעליהם
ממשעם ולחזרתו
מנין. דקני ליה למנא
השבתו לנתני דבעלים
(ב"ק נ.) הכל צריכין
דעת בעלים. גונג ונחל
או אחד מהצדקה שומרין
להחזיר ואין להודיעו
לבעלים ואם לא הודיעו
חייב המחזיר באחריות
(שם). שלח אפילו מאה
פעמים משמע. שלח
לעולם משמע ויהי דמשלח
לכ"ה הוא דלמא אין לי.
לדריך שלח אלא לדבר
השבות. לדבר מצוה. כגון
קו יולדת וטוהרת מלוצע
(חולין קמא).

רבינו חננאל (תמשך)
פעמים תשיבם אפי'
לגינתו ולחזרתו דיו. אמר
ר"א הכל צריכין דעת
[בעלים] חזין מהשבת
אבדה (לבעלים) שהוי
ירבחה התורה בה השבות
הרבה. וכן שלח תשלח את
האם חייב לשלחה אפי'
ק' פעמים ואפי' צריך לה
לדבר מצוה כגון טהרה
הכי חייב לשלחה האם
וכן דין הוכח תוכיח אפי'
ק' פעמים ואפי' תלמיד
לרב. וכן דין עוב תעזוב
וכן הקם תקים בין בעליו
עמו בין אין בעליו עמו

קבא א ב מיי פט"ו
מהל' אבידה הלכה
ז ב סגמ עשין עד טו"ש
ח"מ סי' רס עשין ט'
קבא ג ד מיי שם פ"א
הלכה כ סגמ שם
טו"ש ח"מ סי' רט עשין
ט':
קבא ה ו ז ח מיי פט"ו
שם הל' ג ד סגמ שם
טו"ש ח"מ סי' רפא
עשין ז:
קבא ט י מיי שם פ"א
הל' יו טו סגמ שם
טו"ש ח"מ סי' רס עשין
ז:
קבא כ מיי פ"ד מהל'
גניבה הל' י ועין
השגות ובמ"מ ופ"א
מהל' גניבה הל' ח סגמ
עשין טו"ש ח"מ סי'
ז עה עשין ז:
קבא ל מיי פ"א מהל'
אבידה הל' טו סגמ
עשין עד טו"ש ח"מ סי'
רס עשין ז:
קבא מ מיי פ"ג מהל'
סמיה הל' ח סגמ
עשין טו"ש ח"מ סי'
ז עה עשין ז:
קבא נ מיי שם הל' יט:
קבס ז ע מיי פ"ו מהל'
דעות הל' ז סגמ
עשין ז:
קבס פ ז מיי פ"ג מהל'
רואה הל' ח סגמ
עשין פ טו"ש ח"מ סי'
רע עשין ז:

מוסף רש"י

אין לי אלא לביתו
השב השנה מעליהם
ממשעם ולחזרתו
מנין. דקני ליה למנא
השבתו לנתני דבעלים
(ב"ק נ.) הכל צריכין
דעת בעלים. גונג ונחל
או אחד מהצדקה שומרין
להחזיר ואין להודיעו
לבעלים ואם לא הודיעו
חייב המחזיר באחריות
(שם). שלח אפילו מאה
פעמים משמע. שלח
לעולם משמע ויהי דמשלח
לכ"ה הוא דלמא אין לי.
לדריך שלח אלא לדבר
השבות. לדבר מצוה. כגון
קו יולדת וטוהרת מלוצע
(חולין קמא).

רבינו חננאל (תמשך)
פעמים תשיבם אפי'
לגינתו ולחזרתו דיו. אמר
ר"א הכל צריכין דעת
[בעלים] חזין מהשבת
אבדה (לבעלים) שהוי
ירבחה התורה בה השבות
הרבה. וכן שלח תשלח את
האם חייב לשלחה אפי'
ק' פעמים ואפי' צריך לה
לדבר מצוה כגון טהרה
הכי חייב לשלחה האם
וכן דין הוכח תוכיח אפי'
ק' פעמים ואפי' תלמיד
לרב. וכן דין עוב תעזוב
וכן הקם תקים בין בעליו
עמו בין אין בעליו עמו